

خانواده و قانون حجاب

بررسی موانع اجرای قانون حجاب در جامعه

سمیه تاتلاری^۱، فاطمه رضاخانی^۲، حدیثه حسینی^۳

چکیده

در سالیان اخیر اجرای قوانین و مقررات حجاب و رعایت نوع و میزان پوشش آن در جامعه و توسط گروه‌های هدف به‌ویژه در معابر و محافل عمومی تبدیل به چالش اصلی جامعه شده و بر حسب سطح نفوذ و توطئه‌های دشمنان علیه این هنجاردینی تا سرحد بحرانی اجتماعی و صنفی پیش رفته است. نکته مهم‌تر از خود حجاب، بررسی عوامل و موانع اجرای قانون حجاب در جامعه است. با وجود تأکید حاکمیت و همچنین وجود قوانین و ضوابط حقوقی و اجرایی برای هنجارمند شدن جامعه در این حوزه، هنوز همان قوانین حداقلی که به موضوع رعایت پوشش و حجاب معمول و مرسوم در معابر و محافل عمومی مربوط است، اجرائی نشده است. لذا مشاهده می‌شود که برخی برخوردهای ضابطین قضایی و نیروهای انتظامی با هنجارشکنان این عرصه با عکس‌العمل‌هایی ناصواب حتی در درون حاکمیت مواجه می‌شود. و این نشان می‌دهد که قانون حجاب با موانع متعددی از جنس موانع محیطی، رفتاری و ساختاری مواجه است. بنابراین این مقاله با هدف تبیین و معرفی موانع اجرای قانون حجاب در جامعه و به روش پیمایش و با ابزار پرسشنامه در سطح شهروندان منطقه ۱۰ تهران به اجرا درآمده است. نتایج تحقیق نشان می‌دهد:

۱. دانش آموخته مدرسه علمیه حضرت حجت (عج) تهران، مقطع سطح ۳ (کارشناسی ارشد)

۲. دانش پژوه مدرسه علمیه حضرت حجت (عج) تهران، مقطع سطح ۲ (کارشناسی)

۳. دانش پژوه مدرسه علمیه حضرت حجت (عج) تهران، مقطع سطح ۲ (کارشناسی)

۳. این یافته‌ها نشان می‌دهد نهادهای حاکمیتی به عنوان ساختارهای رسمی اجرای قانون حجاب باید از برخورد فیزیکی و آشکار با بدحجابی پرهیز نمایند و قبل از حتی ابلاغ قانون به سرپنجه‌های خود ابتدا عوامل محیطی و رفتاری مانع اجرای را شناسایی نمایند. در این راستا لازم است:

- الف- تاثیرپذیری از رسانه و الگوهای خارجی را مدیریت و مهار نمایند.
- ب- از کنشگری عوامل فرهنگی بیگانه اعم از مُدسازان و ترویج دهندگان برندهای خارجی در میدان فرهنگ بومی جلوگیری نمایند.
- پ- آموزش مذهبی و اعتقادی و آگاه‌سازی را برای گروه‌های هدف (افراد کمتر آشنا به فلسفه‌ی حجاب، والدین و خانواده‌ها و مسئولین نهادهای اجتماعی و...) توسعه و عمق بخشند.

منابع و ماخذ

- قرآن کریم.
- خامنه‌ای، سید علی، پایگاه اطلاع رسانی دفتر مقام معظم رهبری، آرشیو بیانات.
- خامنه‌ای، سید علی، اجوبه‌الاستفتاءات، ج ۱، کویت، ۱۴۱۵ق/۱۹۹۵م، ج ۲، بیروت، ۱۴۲۰ق/۱۹۹۹م.
- آقابیکگی کلاکی، محمد، (۱۳۹۱)، حجاب توسعه و توسعه بی‌حجابی علوم اجتماعی، تهران، نشریه سوره اندیشه شماره ۵۸ و ۵۹ صفحه ۹۴ و ۹۵
- ابن منظور، محمد بن مکرم علی، (۱۴۱۴ ق)، لسان العرب، ج ۱، ص ۲۹۸، دار صادر، بیروت،
- ابن کثیر، عمادالدین ابوالفداء اسماعیل بن عمر، (۱۴۱۹ق) تفسیر القرآن العظیم، ج ۶، بیروت، بی‌نا.
- ابن حزم اندلسی، علی بن احمد، المُحَلَّى، تحقیق احمد محمد شاکر، ج ۱۰، بیروت، دار الآفاق الجدیدة، بی‌نا.
- ابن قدامه، عبدالله بن احمد، المغنی، الشرح الکبیر علی متن المقنع، ج ۷، بیروت، دارالکتاب العربی، بی‌نا.
- اشتهازدی، ابوالقاسم، الحجاب فی الاسلام، بی‌جا، بی‌نا، کتابخانه مرکز مدیریت حوزه علمیه خواهران.
- بادران، مهناز، مجموعه قوانین و مقررات مرتبط با عفاف و حجاب، شورای

فرهنگی و اجتماعی زنان و خانواده.

- بحرانی، یوسف بن احمد، (۱۳۶۷-۱۳۶۳ش)، الحدائق الناضرة فی احکام العترة الطاهرة، ج ۲۳، قم.
- بیهقی، احمد بن حسین، السنن الکبری، بیروت، دارالفکر، بی تا.
- جوهری، اسماعیل بن حماد، الصحاح: تاج اللغة و صحاح العربیة، چاپ احمد عبدالغفور عطار، قاهره، ۱۳۷۶ق؛ چاپ افست، بیروت، ۱۴۰۷ق.
- جوادى آملی، عبدالله، (۱۴۰۵ق)، کتاب الصلاة، تقریرات درس آية الله محقق داماد، قم.
- جزیری، عبدالرحمان، (۱۴۱۰ق/۱۹۹۰م)، کتاب الفقه على المذاهب الاربعه، بیروت.
- جصاص، احمد بن علی، کتاب احکام القرآن، ج ۳، استانبول، ۱۳۳۵-۱۳۳۸؛ چاپ افست، بیروت، ۱۴۰۶ق/۱۹۸۶م.
- حکیم، محسن، (۱۴۰۴ق)، مستمسک العروة الوثقی، ج ۲۰، ۱۴، چاپ افست، قم.
- خویی، محمدتقی، (۱۴۲۶ق/۲۰۰۵م)، المبانی فی شرح العروة الوثقی: النکاح، تقریرات درس آیت الله خوئی، در موسوعة الامام خوئی، ج ۳۲، قم، مؤسسه احیاء آثار الامام الخوئی.
- خویی، ابوالقاسم، (۱۴۲۱ق/۲۰۰۰م)، المسائل الشرعیة، استفتاءات، ج ۲، المعاملات، قم.
- کاظمی خراسانی، محمدعلی، (۱۴۱۱ق)، کتاب الصلاة، ج ۱، تقریرات درس آیت الله نائینی، قم.
- کلینی، ابو جعفر محمد بن یعقوب بن اسحاق، (۱۳۶۷ق)، الکافی، تحقیق وتعلیقه

- علی اکبر غفاری، ج ۵، تهران، دار الکتب الاسلامیه.
- گلیایگانی، محمد رضا، (۱۳۶۴ش)، مجمع المسائل، قم، ج ۲، ج ۳، بی تا.
 - دورانت، ویل، (۱۳۳۷)، تاریخ تمدن، جلد اول، ترجمه احمد آرام، تهران: انتشارات اقبال.
 - راغب اصفهانی، ابوالقاسم حسین بن محمد، (۱۴۰۴ ق)، المفردات فی غریب القرآن، ج ۱، ص ۱۰۸، دفتر نشر الکتاب، چاپ دوم،
 - قلی پور، رحمت الله، وحید بیگی، علی اصغر سعدآبادی، راهکارهای گسترش فرهنگ عفاف و حجاب، کتاب رسانه ملی و فرهنگ عفاف و حجاب، اداره کل پژوهش های رسانه.
 - زحیلی، وهبه بن مصطفی، (۱۴۰۴ق/۱۹۸۴م)، الفقه الاسلامی و ادلته، ج ۷، دمشق.
 - زیدان، جرجی، (۱۳۳۳)، تاریخ تمدن اسلامی، ترجمه، علی جواهر کلام، تهران، امیرکبیر.
 - سفرنامه دیولافوآ،
 - سیستانی، سیدعلی، (۲۰۰۰م)، استفتاءات المرجع الدینی الاعلی السید السیستانی مدظله، قم،
 - شمس الدین، محمد مهدی، (۲۰۰۱م)، مسائل حرجه فی فقه المرأة، کتاب ۱، الستر و النظر، بیروت.
 - شیخ طوسی، محمد بن حسن، (۱۳۸۸ق)، المبسوط فی فقه الامامیه، ج ۴، چاپ محمدباقر بهبودی، تهران.
 - طباطبائی یزدی، محمد کاظم بن عبدالعظیم، (۱۴۱۷-۱۴۲۰ق)، العروة الوثقی، ج ۵، قم.

- عبد الملکی، هادی، (۱۴۰۱)، آشنایی با کلیات روش تحقیق و مدل سه شاخگی در مقاله نویسی، تهران، پرناک.
- محمدی آشنایی، علی، (۱۳۷۸)، حجاب در ادیان الهی، قم، دفتر تبلیغات اسلامی.
- مطهری، مرتضی، (۱۳۷۰) مسأله حجاب، تهران، انتشارات صدرا.
- مقدس اردبیلی، احمد بن محمد، (بی تا) زبدۀ البیان فی احکام القرآن، تهران، چاپ محمدباقر بهبودی .
- مکارم شیرازی، ناصر، (۱۳۸۵)، استفتائات جدید، گردآوری ابوالقاسم علیانزادی، قم.
- نجفی، محمدحسن بن باقر، (۱۹۸۱م)، جواهرالکلام فی شرح شرایع الاسلام، تحقیق عباس قوچانی، دار احیاء التراث العربی، بیروت.
- نوری، حسین بن محمدتقی، (۱۴۰۷-۱۴۰۸ق)، مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۲۰، ۱۴، ۲، قم.